

Spis treści

Wstęp	13
Podziękowania	19
1. Kwestia rodzaju	21
Artykuł: <i>Cenzurka dla płci</i> , „Time”, 20.01.1992	21
Historia badań psychologicznych nad różnicami płciowymi	23
Badania różnic indywidualnych	24
Psychoanaliza	27
Rozwój studiów kobiecych	28
Narodziny ruchu męskiego	31
Płeć czy rodzaj?	34
Czy psychologia powinna się zajmować badaniami nad rodzajem?	35
Psychologia a badania nad rodzajem	37
Odmienne podejścia do badań nad rodzajem	38
Kwestia rodzaju a media	39
Podsumowanie	40
Słowniczek	41
Literatura zalecana	42
2. Badania nad płcią i rodzajem	44
Artykuł: <i>Wojny naukowców</i> , „Newsweek”, 21.04.1997	44
Rozwój nauki	46
Metody badawcze i ich efekty	46
Metody opisowe	48
Obserwacja w warunkach naturalnych	48
Ankiety	49
Badania korelacyjne	51
Układy eksperymentalne	52
Badania <i>ex post facto</i>	54
Badania jakościowe	57
Ograniczenia dotyczące badań nad rodzajem	58
Krytyka nauki	64
Metodologia badań nad rodzajem	66

Podsumowanie	69
Słowniczek	70
Literatura zalecana	71
3. Hormony i chromosomy	72
Artykuły: <i>Męska agresja: kwestia hormonów</i> , „New York Times”, 17.07.1990	72
<i>Zespół napięcia przedmiesiączkowego: prawda czy mit?</i> , „Cosmopolitan”, kwiecień 1995	72
Układ hormonalny i hormony sterydowe	73
Etapy powstawania różnic pomiędzy płciami	75
Różnicowanie się płci	75
Rozwój fizjologicznych cech męskich i żeńskich	76
Narządy płciowe	76
Układ nerwowy	78
Zmiany zachodzące w okresie pokwitania	81
Anomalie	84
Aberracje chromosomalne	85
Zaburzenia hormonalne w okresie płodowym	86
Hormony a chwiejność zachowań	90
Zespół napięcia przedmiesiączkowego	91
Testosteron a agresja	94
Podsumowanie	101
Słowniczek	102
Literatura zalecana	104
4. Mózg	105
Artykuł: <i>O szarych komórkach</i> , „Newsweek”, 27.03.1995	105
Mózg i układ nerwowy	106
Mózg a płeć	107
Różnice strukturalne	107
Półkule mózgowe i lateralizacja	109
Różnice pomiędzy rodzajami dotyczące lateralizacji	112
Inne różnice dotyczące budowy mózgu związane z rodzajem	116
Różnice funkcjonalne	118
Znaczenie różnic dotyczących mózgu	120
Podsumowanie	121
Słowniczek	122
Literatura zalecana	123
5. Inteligencja i zdolności umysłowe	124
Artykuł: <i>Wielka debata: różnice pomiędzy rodzajami</i> , „Current Health”, 02.12.1995	124
Zdolności umysłowe	125
Umiejętności werbalne	126
Zdolności matematyczne	129

Zdolności przestrzenne	137
Inne zdolności umysłowe	142
Konsekwencje różnic poznawczych pomiędzy rodzajami	144
Źródło różnic	147
Podsumowanie	150
Słowniczek	152
Literatura zalecana	152
6. Kształtowanie się rodzaju – cz. I. Podejście psychoanalityczne	153
Artykuł: <i>Płeć a moralność</i> , „Omni”, maj 1985	153
Osobowość w podejściu psychoanalitycznym	154
Freudowska teoria osobowości	154
Podstawowe pojęcia	155
Rozwój moralności	158
Freud i kobiety	159
Teoria osobowości zaproponowana przez Horney	160
Kobiety, mężczyźni i teoria psychoanalizy	162
Skutki wycofania się Freuda z teorii uwiedzenia	164
Współczesne teorie psychoanalityczne rozwoju osobowości	166
Teorie feministyczne – innym głosem	170
Teoria rozwoju moralności zaproponowana przez Gilligan	171
Podejście maksymalistyczne i jego konsekwencje	176
Podsumowanie	178
Słowniczek	180
Literatura zalecana	180
7. Kształtowanie się rodzaju – cz. II. Teorie społeczne	182
Artykuł: <i>Seksistowskie prosięta: Badania dowodzą, że stereotypizacja płci jest elementem wychowania</i> , „Parents' Magazine”, grudzień 1983	182
Teoria społecznego uczenia się	183
Teoria poznawczo-rozwojowa	188
Teoria schematu rodzaju	192
Teoria scenariusza rodzaju	196
Rozwój tożsamości rodzajowej	197
Dzieciństwo	199
Etapy rozwoju	199
Różnice pomiędzy dziewczynkami i chłopcami	202
W okresie adolescencji i dorosłości	204
Która z teorii najlepiej wyjaśnia fakty?	206
Podsumowanie	208
Słowniczek	210
Literatura zalecana	210

8. Stereotypy dotyczące rodzaju: męskość i kobiecość	211
Artykuł: <i>W pułapce rodzaju</i> , „Ms. Magazine”, listopad/grudzień 1994	211
Od ról rodzajowych do stereotypów rodzaju	212
Stereotypy kobiety i mężczyzny	212
Kult Prawdziwej Kobiecości	213
Modele męskości	215
Formowanie się stereotypów	217
Jak są spostrzegane kobiety i mężczyźni	219
Stereotypy kulturowe i międzykulturowe	225
Funkcje stereotypizacji	229
Męskość, kobiecość i androgynia	233
Podsumowanie	239
Słowniczek	240
Literatura zalecana	240
9. Emocjonalność	242
Artykuł: <i>Największe kłamstwa o mężczyznach</i> , „Mademoiselle”, sierpień 1996	242
Fizjologiczne, poznawcze i behawioralne aspekty emocjonalności	243
Rodzaj a doświadczanie emocji	247
Mit o instynkcie macierzyńskim	248
Pozbawienie matczynej opieki a zdolność do wychowania dzieci	250
Przywiązanie	251
Rodzaj a opieka nad potomstwem	253
Stylna męska agresja	257
Złość a agresja	258
Różnice między rodzajami pod względem agresji – okres rozwoju	260
Różnice między rodzajami pod względem agresji – dorosłość	263
Ekspresywność a emocjonalność	271
Podsumowanie	273
Słowniczek	275
Literatura zalecana	275
10. Związki	276
Artykuł: <i>Dlaczego mam być odpowiedzialna za jego uczucia?</i> „Woman's Day”, 18.07.1995	276
Przyjaźnie	277
Rozwój stylów relacyjnych	278
Przyjaźnie na różnych etapach życia	282
Elastyczność stylów relacyjnych	285
Związki partnerskie	287
„Chodzenie ze sobą”	288
Małżeństwa i inne stałe związki	292
Poglądy na miłość i małżeństwo	294
Komunikacja między partnerami	295

Podział obowiązków domowych	296
Władza i konflikt	300
Stabilność związku	305
Rozpad związków	308
Podsumowanie	312
Słowniczek	314
Literatura zalecana	314
11. Seksualność	315
Artykuł: <i>W mroku</i> , „Men's Health”, grudzień 1995	315
Badania nad seksualnością	315
Ankiety na temat życia seksualnego	317
Raport Kinseya	317
Badanie Hunta na zlecenie Fundacji Playboya	321
Prace Ośrodka Badania Opinii Publicznej	323
Różnice (i podobieństwa) w postawach i zachowaniach seksualnych obu płci	324
Podejście Mastersa i Johnson	325
Seksualność dziecięca: aktywne poznawanie i molestowanie	330
Heteroseksualizm	335
W okresie adolescencji	337
W okresie dorosłości	341
Homoseksualizm	348
W okresie adolescencji	352
W okresie dorosłości	354
Biseksualizm	357
Podsumowanie	358
Słowniczek	361
Literatura zalecana	361
12. Szkoły	363
Artykuł: <i>W osobnych klasach</i> , „Newsweek”, 24.06.1996	363
Doświadczenia szkolne	264
Wczesne doświadczenia szkolne	365
Zmiany na poziomie gimnazjum	370
Liceum	372
Szkoły wyższe	378
Osiągnięcia	385
Motywacja do odnoszenia sukcesu	386
Lęk przed sukcesem	386
Poczucie własnej wartości i wiara w siebie	388
Atrybucje sukcesu i porażki	390
Podsumowanie	392
Słowniczek	393
Literatura zalecana	394

13. Praca i kariera	395
Artykuł: <i>Problem na szczycie: „szklany sufit” oddziela kobiety od najwyższych szczebli w hierarchii zawodowej</i> , „US. New & World Report”, czerwiec 1991	395
Kariera zawodowa	396
Oczekiwania wobec kariery zawodowej i socjalizacja zgodna z rolą rodzajową	398
Szanse zawodowe	400
Dyskryminacja przy zatrudnianiu	401
Przeszkody na drodze do awansu	403
Godzenie życia zawodowego z rodziną	410
Kwestia rodzaju a praca	412
Segregacja rodzajowa w miejscu pracy	412
Rodzaj, komunikowanie się i władza w miejscu pracy	415
Napastowanie seksualne w pracy	419
Podsumowanie	424
Słowniczek	426
Literatura zalecana	426
14. Zdrowie i sprawność fizyczna	427
Artykuł: <i>Czy życie dłuższe równa się zdrowsze?</i> , „New York Times”, 22.06.1997	427
Umieralność: brak równych szans	428
Choroby sercowo-naczyniowe	432
Nowotwory	435
Śmierć gwałtowna	438
System opieki zdrowotnej	441
Role rodzajowe a opieka medyczna	441
Rodzaj a zgłaszanie się po pomoc medyczną	442
Rodzaj a uzyskiwanie opieki medycznej	444
Funkcje układu rozrodczego	447
Rodzaj, styl życia i zdrowie	452
Jedzenie	453
Wizerunek ciała	454
Zaburzenia jedzenia	456
Ćwiczenia i kondycja fizyczna	459
Podsumowanie	462
Słowniczek	464
Literatura zalecana	465
15. Stres, radzenie sobie ze stresem i psychopatologia	466
Artykuł: <i>Chandra czy bzik?</i> , „Newsweek”, 15.03.1993	466
Stres i radzenie sobie z nim	467
Źródła stresu mężczyzn i kobiet	468
Role pełnione w rodzinie	468
Przemoc	471

Ubóstwo	473
Dyskryminacja	474
Zasoby i strategie radzenia sobie ze stresem	474
Wsparcie społeczne	475
Strategie radzenia sobie ze stresem	476
Diagnozowanie zaburzeń psychicznych	479
System klasyfikacji według DSM	480
Nierówności rodzajowe w diagnozowaniu zaburzeń psychicznych	483
Różnice rodzajowe w psychopatologii	490
Depresja	491
Uzależnienia	493
Zaburzenia lękowe	495
Inne zaburzenia	497
Podsumowanie	501
Słowniczek	503
Literatura zalecana	504
16. Leczenie zaburzeń psychicznych	506
Artykuł: <i>Płeć a psychoterapia</i> , „Newsweek”, 13.04.1992	506
Podejścia terapeutyczne	507
Psychoanaliza	507
Terapie humanistyczne	509
Terapia poznawcza	511
Modyfikacje zachowań	512
Leczenie psychiatryczne	513
Oskarżenia o uprzedzenia rodzajowe w terapii	515
Kwestia rodzaju w terapii	518
Terapia feministyczna	519
Kierunki teoretyczne terapii feministycznej	520
Klientki terapii feministycznej	521
Terapia mężczyzn	524
Terapia uwzględniająca rodzaj	526
Wykorzystywanie seksualne w terapii	528
Ruch samopomocy	531
Grupy wsparcia	534
Grupy podnoszące świadomość	537
Podsumowanie	540
Słowniczek	542
Literatura zalecana	542
17. Jak różni?	544
Artykuł: <i>Plan pokojowy w wojnie rodzajów</i> , „Psychology Today”, marzec/kwiecień 1996	544
Wielorakie role jako reguła	545

Czego chcą kobiety? Czego chcą mężczyźni?	549
Czy kobiety upodobniły się do mężczyzn?	549
Czy mężczyzna nie mógłby bardziej przypominać kobiety?	554
Na czym polegają różnice?	557
Różnice w zdolnościach	558
Różnice dotyczące wyborów	559
Podsumowanie	563
Literatura zalecana	564
 Bibliografia	 566
 Indeks nazwisk	 598
 Indeks rzeczowy	 604